HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר את אשתי. גופו של גט שחרור הרי את בת חורין הרי את לעצמך: אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא דנן מוצדק לעבדו ופטיר ועטיר מן חרורי ומן עלולי ומן ערורי מלכא ומלכתא ורשום דאיניש לא אית עלוהי ומנוק' מכל מום ומן שחין דנפיק עד טצהר חדת ועתיק מאי אסותיה אמר אביי גינברא ומרתכא וכבריתא וחלא דחמרא ומשחא דזיתא ונטפיך חיורא ושייפי ליה בגדפא דאווזא: מתני' שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הוולד כשר [2]כתב בכתבת ידו ואין עליו עדים [3]יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר רבי [4]אליעזר אומר [5]אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים [6]שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם: **גמ'** ותו ליכא והא איכא [7]גט ישן התם לא תצא הכא תצא הניחא למ"ד הכא תצא אלא למ"ד הכא לא תצא מאי איכא למימר התם תינשא לכתחל' הכא דיעבד והא איכא [8]גט קרח התם הוולד ממזר הכא הולד כשר הניחא לרבי מאיר [9](דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר) אלא לרבנן מאי איכא למימר התם תצא הכא לא תצא הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד הכא תצא מאי איכא למימר במקושר לא קא מיירי והא [10]איכא שלום מלכות[11] התם תצא הכא לא תצא הניחא למ"ד הכא לא תצא אלא למ"ד תצא מאי איכא למימר התם הולד ממזר הכא הולד כשר הניחא לר' מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר מוקים לה כדרבי מאיר והתם הולד ממזר הכא הולד כשר מנינא דרישא למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי מנינא דרישא למעוטי הני דאמרן מנינא דסיפא למעוטי הא [12]דתניא המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולך ממזר דברי רבי מאיר וחכ"א אין הולד ממזר כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם: כתב בכתבת ידו ואין עליו עדים: אמר רב כתב ידו שנינו אהייא אילימא אריש פשיטא כתב ידו קתני ואלא אמציעתא הרי יש עליו עדים [13]אלא אסיפא יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד**

ודוקא

מן עלולי ומן ערורי מלכא ומלכתא. גרסי' בגרסי' מיפכא מן ערורי ומן עלולי מלכא ומלכתא דלמן עלילה שייך במלך וערעורי גבי שאר כל מלכ': **רושם.** פי' בקונטרס רושם וסימן שעושין בעבדים [א] ופי' בספרים בגרסי' ורבו דלמיפי פי' שמין עליו מלוה [ב]:

מן עלולי מלכא. כן הוא כמו שפי' בקונטרס כאן למוכתב במלכות הוי מקח טעות כדאמרי' בהלומדין (ב"מ פ.). ובהמוכר פירות (ב"ב נ"ב:) אמרינן בהדיא לאומר לו הרי שלך לפניך ובפ"ק דקידושין (דף י"ח). ובפ' אע"פ (כתובות נח.) גבי סימפון בעבדים ליכא למאר מאי אמרת ליסטים מויין לו מוכתב למלכות הגהו קלף זית לזה ג ולא שימת [ד] ולא כמו שפי' בקונטר' התם קלף זית לזה ולא כמו שפי' בקונטר' לתתקין לכתוב בשטרה [ה] לף הוי לשון לשפוך שפוכה שלף שיטו כמו מרוור דפסיעה שלף שמוכר הוא שהמקח בטל [ו] ומ': **עד מצהר.** והא דאמרינן סימפון בעבדים ליכא מי שבדלי הא קא חזי ליה מי גנוסי לף שמיפך ליה היינו בגוופיה דאע"פ שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם: **שלשה גיטין פסולין.** לעיל (דף ג:) פירשתי ומפי' בקונטרס דהך ברייתא מלעזור ולף כר"מ מין נלמד מכאן לתיכף כר' מאיר [ז]: **מוכי להיא בר' מאיר.** נלמד דלף גרסי' היכי לתמתני' **מניינא** דסיפא למעוטי **הא דתניא בו'.** כל מקניות מפיק מהך מיעוטא ממניינא דריש והך בריישא ממניינא דסיפא ומשמעינן דמתרצתא היכי ורבינו יצחק מוסר דהך בריישא מיקטריכא מיעוטא למוד לפי שים מקנה אפי' לר"מ אפילו לכתחלה לינשא שיוכל ליטלו הימנה וליתנו לה קודם ינשואין: **אמר רב כתב ידו שנינו בו'.** דוקא כתב ידו ועד אחד כתב סופר ועד לא אפי' בספרת מוכחת דסניירא ליה לרב תסם סופר שנינו כדפירש בקונטר' [ח] ורבינו חננאל גריס דוקא כתב ידו ועד אחד דפסול ומ"ש נישמת חוולד כשר אבל כתב סופר ועד מישמת חוולד כשר אבל כתב סופר ועד דוקא בדיעבד כשר ומשני התם בסופר מומחה [ט] וגירסא זו אינה נכונה שאם יעשום בענין אחר שאם יעשום בענין אחר הם מועלת כתיבתם הלא הן מעידים שקר אלא ודאי העיקר הוא שהם יעשו כך ועל מה שעשו הם אנו מעידים. גם הנה בס"מ צריך לומר מהיום ואנו מעידים שכך אמר. והכי הוא משמעות דברי רב מדקאמר איך פלוני פטר ותרוך והזו לשון עדות שמעידים העדים כי כך היה המעשה: גופו של גט שחרור הרי את בן חורין הרי את לעצמך אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא מוצדק לעבדו ופטור ועטור מן חרורי ומן עלולי מלכא ומלכתא ורשם דאיניש לית עלוהי מנוקה מכל מום ומכל שחין דנפיק ביה עד שצהר וחדת ועתיק פי' מוצדק לעבדו דינו פסוק לעבדות שאין שום עטרות במכירה זו ופטור ועטור מן חרורי פרוש ומופלג מכל חירות כמו הנפטר מרבו ועטור כמו עטרא שטר חלוקה רק הכמות לא סרו תרגומי' לא עטרא ומן ערורי מלכא ומלכתא פי' מערעור (ועלילות) המלך והמלכה שלא תטא שיהא מוכתב למלכות שאם היה מוכתב למלכות מקחו בטל כדאמרינן בשוכר בבבא מציעא רושם סימן שעושין על העבדים כדאמרן במס' שבת לא איתא פילוני מאדם אחר חוץ מן המוכר הזה ומנוקה מכל מום ומכל שחין דנפיק ביה עד שצהר מכל שחין שיצא בפניו עד ב' שנים דמאים למיקם קמיה שצהר בלשון פרסי ב' שנים דהאי דאמרי' סמפון בעבדים ליכא היינו דזבין סתמא אבל הכא דאתני מקחו בטל ואלה מוכי שחין קודם שיתגלו עליהם השחינים יש חולי בגופן שמחמת

ב) נראה דלא"ל מי הוי גיטין אי לא ולכן אין מוכיחין בגט ולעולם ולף לתיני מוועיל כלום כו'.

א) [לעיל פג:]. ב) לעיל ג: ח: ג"ע קטו., ג) [ל"ל אלעזר ועי' תוי"ט דגרסי' אליעזר בלא יו"ד וכן בפיסקא לגלמן ובכל הסוגיות וכן בר"ש ותוס' שלפנינו אות אחת אלעזר], ד) [לעיל עט:], ה) [לעיל פפ:], ו) פ"ק ל"ג, ז) [לעיל עט:], ח) [לעיל ג:], ט) [ב"ב פד.], י) [ב"ב פה.], יא) [ב"ב], יב) [לעיל ה:], יג) [ע"ב], יד) [לעיל ה:], טו) בדפוי"ל רבנן, טז) [וע"ע תוס' כתובות נח. ותוס' קדושין יג. ד"ה הנהו].

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ופס ניקח וכו' דלר' מאיר הוולד ממזר (ולמאן דמוקי לה וכו' למאי ד"ה עדים כמוי) תפ"ה ע"ג ד"ה ניקח הגה"ה היא ומתוס' דרפ"ק (דף ג: ד"ה שלשה) לקמן לפרש כך: (ב) ד"ה ומסיקה וכו' לעיל ג"ב דף עט ע"ב:

מוסף תוספות

א. לומר שהוא שלו. שיט"ק. ב. כמו רשות מדעם, כי תשה ברעך משאת מאומה [דברים כד, י] תרגום ארי תרשה בחברך רשות מדעם. עיין פנקך רס ד. ג. וכיון דלא יצא הקול. תוס' ג"ב נב ע"ג ד"ה לפטים. ד. ולא חיישינן להכי. תוס' ג"ע שם [וכע"ז בתוס' ג"מ פ' ע"ב ד"ה שפחה ע"פ]. ה. ופטיר ועטיר מן ערורי מלכא ומלכתא לא משום שהויה צריך להתנות כדפרישית דבסתמא נמי הוי מקח טעות אלא. תוס' כתובות מ ע"ב ד"ה מכאן. ו. אע"ג דלא אתני. תוס' הרא"ש, ע"ש עה. ז. דהא בגמ' פריך והאיכא גט קרח ומשני התם הולד ממזר הכא הולד כשר ופריך הניחא לר"מ וכו', והדר פריך [והאיכא] משום שלום מלכות ומוקי לה כר"מ משמע דמודה ר"מ בהני ג' גיטין דהולד כשר. תוס' הרא"ש ע"ש עוד מש"כ בסם רפ"ו בסמוכה. [אלא] אומר ר"ת דהכא היינו טעמא דהולד כשר דכך היה המטבע שלא יפסל הולד בהנך שלשה, ואע"ג דר"מ סבר וכתב היינו וחתם מ"מ כשר הולד בכתב ידו ואין עליו עדים דכיון שהבעל עצמו כתב אין לך חתימה גדולה מזו. תוס' לעיל ג: ע"ש עה. ח. והיינו טעמא, אע"ג שהסופר אינו כותבו בלא ציווי הבעל מ"מ זימנין דמימליך בעל ואינו נותנו וזורקו לאשפה כיון שאינו חתום ואינו חושש עליו, והאשה מצאתו ומחתמת בו עד אחד, דעד אחד תוכל לשכור. תוס' הרא"ש. ט. [ו]מתניתין בסופר שאינו מובהק, זו היא גירסת רבינו חננאל ופירושו, ומשמע דרב מכשר אפילו בסופר שאינו מובהק. תוס' הרא"ש.

פסקי רי"ד

של שטר מוכיח: ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר אי את אשתי מהו פי' המורה אע"ג דרב גופיה פסק הלכה כר' יוסי בפ' יש נוחלין (קלו.) הכא אמר לאפוקי מדר' יוסי משום דבעא לאפוקי נפשיה מפלוגתא ויש מי שאומר דהדר ביה מההוא ועקרה לדר' יוסי דלית הלכתא כוותיה אף בשטרות ויש מי שאומר דלכתחלה לא עבדינן כר' יוסי ואי עבד כר' יוסי עבד ויש מי שאומר הלכה כר' יוסי בשטרות אבל לא בגיטין. והנכון בעיני שזהו העיקר שחילוק יש בין שטרות לגיטין כדאמרן לעיל בפ' מי שאחזו (עב.). במאי דתנן זה גיטך אם מתי לא אמר כלום אמר רב הונא וחולצת ולא מתיבמת ושקלינן וטרינן בה טובא ומסקינן דר' יוסי אמר זמנו של שטר מוכיח עליו בין בשטר שלאחר מיתה שהוא כתוב בתוכו ובין בגט שהוא ע"פ אבל רב הונא פשיט ליה דבשטר הלכה כר' יוסי מפני שהתנאי שלאחר מיתה כתוב בתוכו וגם הזמן כתוב בתוכו והתנאי שלאחר מיתה אמר לה על פה מספקא ליה אי הלכה כר' יוסי בהא שיועיל זמנו של גט שהוא כתוב לתנאי דלאחר מיתה שהוא בפה ומ"ה אמר חולצת ולא מתיבמת ורב הונא דפסיק הלכה כר' יוסי מרב פשטו ליה כדאמרי' התם א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי וכמו שרב הונא חילק בין בשטר דבשטר פסק הלכה כר' יוסי ובגט לא ה"ה הכי נמי חילק רב אע"ג דפסק הלכה כר' יוסי בשטרות בגטין לא נראו לו דבריו ומ"ה אמרינן לאפוקי מדר' יוסי ולא ק' דידיה אדידיה. והתקין שיכתבו בגיטין כך כדי שיהו רגילין להרגיל את ש"מ לומר כך בשעה שנותנו לה מהיום אם מתי אבל אם השכיב מרע לא אמר בפיו מהיום הכתיבה שאנו כותבין בתוך הגט מיומא דין אינה מועלת כלום דהא לר' יוסי כך מועיל זמן הגט כמו מהיום לרבנן ורב הונא ס"ל כר' יוסי ואפ"ה קאמר דלא מהני זמן שהוא כתיבתה לתנאי דלאחר מיתה שהוא בפה (והם) [וה"ה] הכי לרבנן אע"ג דכתיב מהיום לא מהני לתנאי דהוא ע"פ כדפרישית המורה (לעיל עב. רש"י ד"ה מהיום) די"ל חזר בו ממה שכתב מהיום ולא נתנו לה אלא שיקנה לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה. וזה הטעם צריך לתת לחבר שהוא יודע מה כתוב בגט אבל ההדיוטות שאין יודעים מה כתוב בו בלתי זה הטעם אינו כלום שהרי אנו מלמדין אותו שיאמר לה הרי את גיטך אם מתי הנה כל כותבי היא להקנותו

לעזי רש"י

קוגילו"ן. מרתף (פסולת שנזרעת מזיקוק כסף).

מוסף רש"י

שלשה גיטין פסולין. לכתמלה (לעיל ג.) ליגמ' נו (רשב"ם ב"ב קנו.). **כתב בכתב ידו.** ידי הבעל (לעיל ג.). **ואין עליו עדים.** אפי' שנמסר לה בפני עדים, דבעי שימסרה כדי לה בפני עדים (רשב"ם ב"ב קנו.). **ואין בו זמן.** (לעיל ג.). **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב ר' קופר (שם). **וגובה מנכסים משועבדים.** ללמוד ומפ' מלוה על פה. **אפי' בקונטרס להך לא סלקא לפיכך** (ב"ב שם). **גט קדוד.** לפי ר"ש (לעיל פפ ב. המביא גט ממדינת הים. לפי' שנפלו בעלה ליה לחולטו לגרש, ולריכוזו לומר בפני נכתב ונחתם, ומפ' דמפרש לפי שאין בקיאין לקיימו (ב"ב נה:). **יוציא.** מי שנפלה על ידי גט זה (שם ולעיל ה:).

פסקי רי"ד (המשך)

לה לאחר מיתה ומה יודע הוא שבטל כתוב בו מהיום בודאי עיקר הגט אין צריך הבעל לדעת אותו כראוי והבעל יאמר לה הרי זה גיטיך והיא מגורשת שפסר כריתות נתן לה ואינו צריך שיבין הוא דברי הספר שאם היה צ"ל לה דברי הספר בפה היו זקוקין להבינו אלא כיון שאין האשה מתגרשת אלא בספר ולא בדברים אע"פ שאינו יודע מה כתוב בו היא מגורשת באומרו לה הרי זה גיטך אבל התנאי שתלוי באמירת הבעל מה יועיל לכתבו בגט והבעל לא יבין בו הלכך הטעם שנתן המורה שמא חזר בו אין ראוי לתתו אלא לחבר לא להדיוטות ולפיכך תיקן רב שיכתבו בו מיומא דין שיעידו העדים כי כך אמר הבעל כשהיה ש"מ כדי שיהיו זרזין ללמד ש"מ לומר כך שאם לא יאמר כך נמצא שמעידין עדות שקר ויגיד עליו ריעו ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן אילו אמר הבעל היום אי את אשתי ולמחר את אשתי[ב] ואנו כותבין גט

מג א מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעיף ה:

מד ב מיי' שם פ"ג הל' יד סמג שם טוש"ע שם סעי' כ:

מה ג מיי' שם הל' כה סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכו סעי' ג:

מו ד מיי' שם פ"ג הל' טו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קלג סעיף ג:

מז ה מיי' שם הל' כד ופ"ג שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם:

ו [טוש"ע שם סי' קמח סעיף ג]:

מח ז מיי' שם פ"ג הל' יד סמג שם טוש"ע שם סימן קלז סעיף כ: